

zvonček je imel tako lep in jasen glas, da se je topilo vsakómu srce, če ga je le slišal. In v jutrih in večerih je zvonil ondi sam Simonček, ki pa ni bil več pastirček. Na pristavi je živel pri gospe Kunigundi, ki ga je imela na vso moč v čislih. Ko je pa dorastel, mu je kupil vitez Stojan na Srednjem vrhu širono Kovaričevo posestvo. Tam je živel srečen in zadovoljen vse življenje. Do smrti je zvonil ob jutrih in večerih v kapeličnem stolpiču. Zvonček je pel mehko in sladko, in njegov glas je hitel preko dolinice in je klical in vabil k molitvi.

V Kovaričevi hiši je bilo trajno blagostanje. Kovaričevi sami so oskrbovali kapelico na Smeču. A ko so prišli Francozi v deželo, je razpadla ta stavbica. Plaz se je utrgal nekoč tam gori nad Srednjim vrhom in je pokopal kapelico. In dolgo vrsto let ni zvonil več zvonček na Smeču. »Šele moj rajni oče — Bog jim daj dobro!« je končal ded, »so postavili to novo kapelico v spomin na svojega pradedu Simončka. In zopet zvoni zvonček in bo zvonil znabiti še dolgo, dolgo. Zdaj hodim zvonit jaz, a ko me odpokliče Gospod, bo zvonil moj sin.«

Ozrl se je Kovaričev ded okoli sebe, pa je videl, da je že zatonilo solnce. »Glej, glej,« je dejal in je zmignil z glavo. »Kako hitro mine čas! Ej, mrak se že dela, bo treba iti zvonit.« — In ded je vstal počasi in šel proti kapelici. In ni minilo pet trenutkov, pa se je oglasil zvonček sredi večernega miru. Pel je sladko in mehko, da se je tajalo človeku srce.

Pastirček Franc in jaz sva se odkrila, pa sva molila večerno molitev. Mračilo se je že po globoki strugi; samo snežniki so še žareli v vrhovih, kakor da ožarjajo spomin na pretekle dni. In potem zamre tudi ta sij, zagoré pa zvezde, in med njimi ena kakor jasno oko, ki gleda mladostno z jasnih višav na te vršace.

Zvezde so že gorele na jasnem nebu, ko sem dospel na ravno cesto. In tedaj je tudi umolknilo jasno zvončkljanje; umolknilo je veselo petje in vriskanje. Kajti pastirček Franc je bil že prignal ovce domov. Po zagorskem svetu pa je zaplaval mir, sveti planinski mir ...

Iz Vladkove mladosti.

Blažena otroška leta! Komur so potekla, se jih spominja še celo življenje z največjim zadovoljstvom. Vsak dogodek, vsak trenutek teh srečnih časov mu sije iz preteklosti kot svetla zvezda, ki se je skrila za obzorje.

Taka leta teko sedaj Vladimirčku.

Nekoč sem vam že sporočil, kako je živel ta Vladimirček in »de-loval« o počitnicah pri stari mamici. Od tedaj je Vladko že precej dorastel, in njegova mlada pamet se je razvila na gotove stopnje popol-

nosti. Saj bo drugo leto že zrel za šolo — in do takrat, pravijo, mora biti že precej pameti v glavi, česar pa mnogi nočejo razumeti. Nekaj dogodkov vam povem iz tega časa.

1. Za očeta.

Kakor mnogo drugih, tako je moral tudi Vladimirčkov oče iti branit očetnjavo. Čisto majhen je bil še takrat Vladimir, a spominja se dobro tistega trenutka, in ostal mu bo gotovo tudi do zadnjega dne življenja v živem spominu.

Lep solnčen dan je bil. Vladimir in njegova mlajša sestra Vikica sta sedela pri oknu in sta mahala z robcem očetu v slovo. Mamica je pa ležala bolna v postelji in je jokala. Otročiča sta bila pa v svoji blaženi nevednosti celó vesela, ker sta bila prepričana, da gre oče samo do trga, odkoder jima prinese lepih in dobrih stvari. To je bila pa prva prevara v Vladimirčkovem življenju. Čakal je potem dan na dan, hodil konec hiše na klanec klicat očeta, a ga ni bilo nazaj.

Izpraševal je potem mamico in teto, če pride oče še nazaj. Dobival je v tolažbo povoljne odgovore in jih bil vesel. Vsakega mimoidočega človeka je vprašal, če je videl kje na trgu njegovega očeta.

A očeta ni bilo — obdržali so ga pri vojakihi. Vladko pa se je spomnil vsako uro nanj. Kadar so sedli k jedi, je imel na jeziku že besede: »Povejte, mamica, ali je tudi oče takole jed pri vojakihi?« — Če je bil odgovor nikalen, je bil Vladimir že pripravljen, da odstopi svoj del jedi očetu. Prosil je mamico, naj mu jo pošlje takoj po pošti.

Veliko sitnosti je bilo pa takrat, ko so pošiljali očetu po pošti kake jestvine. Vladko je znosil skupaj vse, karkoli mu je prišlo pod roke. Njemu so dišali, na primer, jeseni pečeni koruzni storži. Slednji večer sta jih pekla v kuhinji s starim očetom vkljub godrnjanju žensk. A dva moška se nista dala kar tako ugnati in pregnati iz kuhinje.

Pri prihodnji pošiljatvi za očeta je pa hotel Vladko na vsak način pridejati še pečen storž. Prepričan je bil, da bo očetu ravnotako dišal kot njemu, in ni odnehal prej, da so storž slednjič le vložili. Pozneje so seveda skrivaj vzeli ta dar iz zaboja.

Koliko premagovanja je moral siromak Vladko prestati, ko je tolkel sladke orehe. Imel je vedno pripravljeno škatlico, kamor je deval jedrca za očeta. Čestokrat je že nesel jedrce do ust, pa se je spomnil: »To mora biti za očeta!« In nesel ga je namesto v usta v škatlico.

Dolgo časa je tako zbiral jedrca in vztrajal, da je bila škatlica polna. Ko jo je pa mamica devala k drugi pošiljatvi, je pa deček od veselja skakal okrog zaboja in pripovedoval, kako bo oče vesel njegovega darila. Navadno je pridejala mamica pošiljatvi še kako pisemce. Vladko je med pisanjem vedno brbral in pripovedoval, kaj naj še piše očetu. Včasih se je tudi sam spravil nad pisanje. Vzel je kos starega papirja, dobil kje kak svinčnik ter sédel moško za mizo in pisal, pisal in pisal.

»Sedaj pa pišem očetu,« je rekel in začel delati čudovite čiri-čare, ki naj bi predstavljale njegove misli. Svoje misli je izražal tudi na glas, na primer: »Prosim vas, ata, pridite za praznike gotovo domov. Jaz sem že pripravil za vas orehov, jabolok, mamica bo pa napekla štrukljev, z medom pomazanih, in vsi vas bomo radi imeli...«

In rad ima Vladko v resnici svojega očeta. Vedno mu je v mislih, in njegova žalost bi bila neutolažljiva, če bi mu kdo rekel, da ga oče nima rad.

O, naj ostane ta Vladkova ljubezen trajna — in spremljala ga bo gotovo sreča po vseh potih življenja!

2. Pregnanci.

Prišli so nad nas časi, kakor nam jih slika ljudsko prerokovanje: Razkropili se bodo ljudje po svetu, matere bodo iskale izgubljene otroke in otroci starše. Deset rok se bo iztezalo za kosčkom ovsenjaka, in konji bodo gazili v človeški krvi. Krvave reke bodo oznanjale dolinam in ravninam grozo, ki so jo videle v gorah.

Zgodilo se je tako. Vojna vihra je prepodila prebivalce mirnih selišč v tuji, mrzli svet. Razkropili so se na vse strani kot ovčice brez pastirja.

Priča tem dogodkom je bil tudi Vladimírček. Videl je vozove, ki so se pomikali dannadan po veliki cesti mimo hiše. Na njih so sedeli starčki, žene in otroci. Poslednjim je bil Vladko skoro nevoščljiv, ker so se tako lepo vozili. Saj se je sam tako rad vozil z bistrimi konjički, ki jih je semtertja napregel striček.

Videl je Vladko v tem prevažanju samo veselje in zabavo in mislil, da delajo ljudje vse to otrokom na ljubo.

Nekaj izgnancev se je naselilo tudi v vasi. Eno družino so sprejeli sosedovi v leseno kočo, ki je stala prazna, odkar je umrl v njej dolgoletni stanovalec, občinski čuvaj. Bilo je sedem ljudi, oče s šesterimi otroki. Najstarejši otrok, hči Mana, je imela komaj šestnajst let. Morala je kuhati, prati in opravljati vsa druga gospodinjska dela. Mater so otroci izgubili par dni pred odhodom od doma. Ubila jo je granata, ko je šla mati delat na polje, delat za svoje otroke.

Vladko je obiskal takoj prvi dan to družino. Izprašal jih je, odkod so prišli, če bodo ostali vedno tu, pa kje imajo mater, zakaj so prišli sem in še marsikaj, kar mu je pač padlo v glavo. Pomagal jim je tudi nositi slamo v sobo, da so jo basali v široke vreče; to so bile njih postelje.

Otroci so plašno sedeli na klopi poleg peči in začudeni gledali Vladkota, ki se je obnašal v hiši, kot bi bil gospodar.

Tedaj se je oglasil najmlajši med otroki: »Tata, kruha!«
Oče, ki je bil ravno zaposlen pri napravljanju postelj, ni rekel ničesar. In dete je ponovilo: »Tata, kruha!«

»Počakaj malo, sedaj ga nimamo, moramo prej peči,« je odgovorila starejša sestra.

Spomladna pesem.

»Kruha!« je rekel še enkrat otrok, kot bi ne bil razumel sestrinih besedi, in je zajokal.

To je vzbudilo Vladkovo pozornost. Stopil je k dečku in ga potolažil: »Le nikar ne jokaj, ti ga bom pa jaz dal. Pri nas ga pa imamo, črnega in belega, in piškote imamo tudi!«

Zasukal se je Vladko in odhitel domov.

Šel je naravnost v sobico, kjer so ležali na mizi celi hlebi. Vzel je največji hleb in je odhitel z njim, kolikor so ga nesle noge, k sosedovim.

Novi sosedje so se nemalo začudili, ko so zagledali pred seboj dečka s celim hlebom kruha. Očeta ni bilo ravno v hiši, pač pa starejša hči. Ta je imela v hipu nož pri rokah in je začela rezati kruh za svoje bratce in sestrice. Hleba je ostalo še malo, in Vladko se je že pripravljal, da teče po drugega, ko stopi oče pregnancev v sobo. Ta je začudenja obstal, ko je zagledal otroke, vsakega s kosom kruha v roki.

»Kje ste pa to dobili?« je vprašal.

Vladko je bil že pripravljen na odgovor: »Pri nas ga imamo še, bom še prinesel.«

»Tako, tako,« se je nasmehljajl oče, pogledal po otrocih in rekel starejši hčeri: »Mana, tole pa najbrž ni vse v redu. Ali si ti naročila in plačala kruh?«

Mana je rekla v zadregi: »Fantek ga je sam prinesel.«

»Ti si že toliko pri pameti,« je rekel oče, »da bi se lahko prepričala, na kak način je to prišlo v hišo. Saj veš, da otrok ne dela po pameti, ampak po svojem dobrem srcu.«

Mož je bil vidno ginjen, gledaje otroke, ki so slastno používali ta kruh. Potem je pa rekel Vladkotu: »Ti si sosedov, kajne, mali? Pojdi, pokaži mi, kje so tvoja mamica!«

»Kar pojdimo, bom že pokazal; imamo še kruha in piškotov tudi, a ti so na omari in ne morem do njih.«

Oče je odšel z Vladkotom, da poiščeta mater. Ta je bila ravno v kuhinji. Vladko pride samo do kuhinje, tam se pa naenkrat spomni, da je včeraj pozabil ob potoku bič, ki ga je rabil za trnek, ko je lovil ribe. Zato se ni mogel zagovarjati, ko se je razvil med njegovo materjo in pregnancem pogovor zaradi hleba kruha. Mati je pogledala v sobo in se prepričala, da je res zmanjkalo enega hleba. Mož je hotel plačati storjeno škodo, a mati ni hotela sprejeti denarja, temveč je rekla, naj vzamejo to kot dar otroka, ki so mu še vsi ljudje ljubi, kakor bi morali biti vsakemu kristjanu.

Seveda je dobil pozneje tudi Vladko opomin, da mora vedno prej vprašati, preden hoče komu kaj podariti.

A ko so mu prepovedali razsipati darove na debelo, jih je začel na drobno.

V novih otrocih je dobil Vladko kmalu tovariše pri igri. Par dni so sicer ti pregnančki gledali od strani tujega dečka, a ker je nosil ta vedno kako skorjico kruha ali kak oreh v žepu, so se kmalu dodobra z njim

sprijaznili. Vladkova skrb za pregnančke je bila res velika. Kadar je drobil zjutraj kruh v mleko, se je vselej spomnil: »Mamica, ali smem tole skorjico kruha deti v žep za pregnance, ki nimajo kruha?«

»To pa le stori!« mu je rekla mati. Seveda je bilo potem treba njej še enkrat poseči po nož.

S skorjami pa je bil Vladko le vedno založen in tolažil je z njimi lačne želodčke malih siromačkov.

Oče pregnancev in starejša hči pomagata že večkrat našim pri delu. Tiste dni dobe tudi otroci v hiši hrano. To vam je govorjenja in čeb-ljanja ob takih prilikah! Vladko jim gospodari in nosi večkrat tudi jedila na mizo. To ga zelo veseli. Časih pozabi pri tem celo sam na jed. Zvečer pa potoži materi: »Danes sem imel pa veliko dela!«

Semtertja pa Vladko tudi preveč govori in preveč vidi. Tako je na primer rekel neki večer očetu pregnancev, ki je sedel pred hišo v delav-nem, nekoliko raztrganem suknjiču: »Kako pa pri vas, oče, ali nimate prav nobene šivanke?« — —

Moža je bilo malo sram, še bolj pa njegovo hčer Mano, ki je takoj nato voščila Vladku »lahko noč« ter šinila skozi vrata. Maksimov.

Moje tovarišice.

Predava M. L. Komenska.

Moj spomin še ne sega daleč nazaj; prekratko je še moje življenje. Izza prvih mojih let so mi Miklavževi in božični večeri še najbolj v spominu. Domislím se včasih tudi se drugih dogodkov: če sem bila — na primer — za kaj pohvaljena ali obdarjena ali pa za prestopke kaznovana. Spomnim se dobro, kako mi je bilo tedaj, ko so mi jeli praviti, da začnem jeseni s šolo. Moja otroška domišljija mi je slikala šolo v pre-čudnih prikaznih. Že to mi je delalo skrbi, da bom morala v šoli po par ur skupaj mirno sedeti, ker doma sem se lahko prosto gibala in igrala z mlajšimi brati in s sestro. Bila sem vedno blizu drage mi mamice, ki me je rada vselej ljubeznivo uslišala, če sem jo kaj prosila. Ko bom pa šolarica, pa ne bom vedno pri nji. Spoznanje, da imam le eno mater, je takrat vzplamtelo, da gori še danes naprej v mojem srcu. Odrastli so me pa takrat strašili s tem in onim, češ, da bom večkrat zaprta, da dobim slabo šolsko naznanilo ali da se sploh ne bom nič naučila. Pravili so mi, da bom na potu v šolo in iz šole od otrok imovitejših staršev prezirana. Seveda ni prav, otroke s takimi neresnicami uvajati v življenje. Čemu otroka begati in mu delati strah, ki mu ne koristi nikdar in nikoder nič.

Resnici na ljubo povem, da sem se res bala šole, to pa le toliko časa, dokler nisem preživela prvega dne v šolski klopi. Koj v začetku se mi je